

Nederlandse burgers en militairen werden in de Tweede Wereldoorlog in Zuidoost Azië door de Japanners geïnterneerd in kampen. Enkele van deze kampen waren alleen voor krijgsgevangenen, andere hadden zowel burgerlijke als militaire geïnterneerden en weer anderen waren exclusief bestemd voor burgers. In veel van deze kampen begonnen de scouts met ondergrondse bijeenkomsten. Militairen in de werkkampen langs de Birma Siamspoorlijn en in kampen in Nederlands Indië richtten stammen op en in de burgerkampen begonnen scouts met het organiseren van activiteiten voor kinderen.

De Birmaspoorweg werd in de Tweede Wereldoorlog door geallieerde krijgsgevangenen aangelegd tussen Nong Pladuk in Thailand en Thanbyuzayat in Myanmar (Birma). Het werk aan de spoorlijn begon op 16 september 1942 en werd 16 maanden later voltooid. De spoorlijn was 415 kilometer lang. Tijdens de aanleg stierven per dag gemiddeld 75 arbeiders; 15 000 krijgsgevangenen stierven aan uitputting, ziekte en ondervoeding. Onder hen waren bijna 3 000 Nederlanders. Onder de westerse krijgsgevangenen waren veel KNIL-militairen en Nederlanders uit Nederlands-Indië. Ook stierven ongeveer 100.000 Thaise en Indonesische romoesja's en ook Birmaanse en Maleisische dwangarbeiders bij de aanleg door het moeilijke gebied. Na de voltooiing van de spoorweg in december 1943 bestond het werk uit onderhoud en reparatie van schade door geallieerde bommenwerpers. De werkkampen lagen vaak naast vitale punten van de spoorweg, waardoor bombardementen ook veel slachtoffers en gewonden onder de dwangarbeiders veroorzaakten. Toen de spoorlijn klaar was hadden de Japanners veel minder mensen nodig. Van de oorspronkelijk 60.000 gevangenen werd de helft uitgezocht om naar Japan te gaan voor werk in de mijnen.

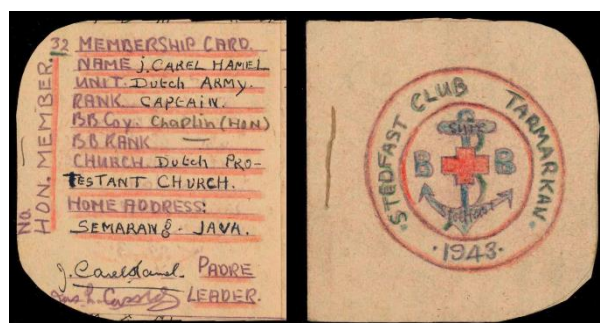
Kamp Tamarkan, Thailand

Het kamp Tamarkan lag 55 km van Non Pladuk, Thailand. Het was eerst een werkkamp (bij de aanleg van de spoordijk en spoorbrug) over de rivier Kwai. Van mei tot december 1943 was het een hospitaalkamp. Een uitstekend kamp dankzij de Engelse commandant Col. Toosy, de Australische chirurg Maj. Moon en de Nederlandse legerpredikant ds. Hamel.

Scouting

Van 1 september 1943 tot 18 december 1943 verbleef dominee Carel Hamel in kamp Tamarkan. Hamel was het lichtend voorbeeld van een geestelijke in moeilijke tijden. De onderlinge banden in het kamp waren goed. De scouts onder de krijgsgevangenen hadden elkaar gevonden en wederzijds bijgestaan. In het kamp vormden ze een hechte organisatie.

Iedere week kwamen ze eenmaal bij elkaar en er werd zelfs een cursus georganiseerd. Op een dag kwam tot de verrassing van Hamel de leider van de padvinders en hij vroeg of de dominee er bezwaar tegen had als de in Thailand gevormde groep, die de rest van de tijd

hoopte samen te lijven, de Hamelstam genoemd mocht worden. In zijn boek schrijft Hamel: *'Ik kon slechts hopen die daarmee uitgedrukte achting waardig te blijven en wist dat deze geste voor mij een stimulans zou zijn om in de gekozen taak te volharden.'* Hij werd erelid van de stam.

Er was een vrij mild regime waardoor samenkomsten mogelijk waren. Er werd niet alleen over typische Scoutingzaken gesproken maar er waren ook allerlei andere lezingen over bv de landbouwvoorlichtingsdienst op Java of bedrijfskunde. De stam groeide aan tot 30 leden en floreerde.

Met het vertrek van de krijgsgevangenen in december 1943 naar Chungkai kwam de stam tot een natuurlijk einde. In Chungkai ging de stam in andere samenstelling door onder de naam Kapitein Servaes Stam en werd op 2 december 1943 opgericht.

Meer informatie

[Achter-kawat-en-Gedek.pdf \(s-i-d.nl\)](#)

[Spoorlijn \(japansekrijgsgevangenkampen.nl\)](#)

[Soldatendominee - J C Hamel. : Geschiedenis en Politiek \(snuffelhoek.nl\)](#)